

УДК [343.575:004.77](477)

Тетяна Анатоліївна Шевчук,

курсантка 2 курсу факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Розповсюдження наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів через мережу інтернет

На сьогоднішній день проблема розповсюдження наркотичних засобів через мережу інтернет набула досить високої актуальності. Дана проблема має не лише регіональний характер, а й міжнародний. Сьогодні країни всього світу гостро відчують проблему незаконного обігу наркотичних речовин та ведуть активну боротьбу з нею. За останній час світовий ринок наркотичних речовин дуже сильно змінився, сьогодні основною ареною для розповсюдження наркотиків є Інтернет – «безконтактний» засіб збуту, в якому наркоторговці можуть співпрацювати роками і при цьому не втрачати свою анонімність.

Зважаючи на те, що в Інтернеті більшість користувачів є молодими людьми то і розповсюдження наркотиків більше відбувається серед молоді. Сьогодні завдяки інтернету, не маючи жодних зв'язків зі злочинним світом можна швидко і без зайвих проблем роздобути наркотичні речовини, при цьому залишаючись анонімом. Так само без проблем маючи базові вміння використання Інтернету можна і власноруч розвивати свій наркобізнес в мережі. При цьому таких «бізнесменів», які знають як зберегти анонімність в кіберпросторі практично не можливо знайти.

Департаментом кіберполіції проводиться великий обсяг роботи для боротьби з Інтернет-ресурсами, за допомогою яких відбувається розповсюдження наркотичних речовин. Тільки за сім місяців цього року поліцейські викрили 255 фактів збуту наркотиків, більшість з них – за допомогою месенджерів Телеграм, Вайбер, Вотсапп тощо.

В Україні найпоширеніший наркотик, як і у всій Європі, це канабіс. Аудиторія – молодь. Далі за популярністю йдуть опіати – опій, макова солома, їх синтетичні аналоги, такі як метадон. Потім йдуть стимулятори амфетамінового ряду – амфетамін, метамфетамін, МДМА (екстазі). І тільки потім – нові психоактивні речовини. Збут наркотиків через

Інтернет розвивається набагато швидше, ніж розробляються ефективні механізми збору електронних доказів та документування такої протиправної діяльності. Інтернет розмив всі межі, члени однієї злочинної групи часто перебувають у різних країнах і могли ніколи не бачитися в житті. Наприклад, є Інтернет-ресурс, на якому українські користувачі купують наркотики. Людина, яка адмініструє цей ресурс, може знаходитися в будь-якій точці світу, інформує українського покупця, де взяти наркотик при цьому ніколи у житті безпосередньо може не стикатися з наркотиками.

Інша частина цієї злочинної групи постійно стикається з наркотиками, але ніколи не контактує з їх покупцями. Вони організовують їх постачання в Україну (часто через міжнародні поштові відправлення або іншими безконтактними засобами), розфасовку на дози і безконтактний збут. Члени групи, які розкладають наркотики по місту у «схованки», практично ніколи не мають прямого контакту з організаторами поставок наркотиків. Всі інструкції отримують через Інтернет, у тому числі і місце зберігання чергової партії наркотиків. У підсумку це – найбільш вразлива частина групи, так званий «витратний матеріал» для їх лідера. Тому практично завжди з ними вибудовують роботу таким чином, щоб у разі затримання вони не володіли інформацією, що представляє оперативний інтерес для поліції.

Всі ми стикаємося з написами на стінах будинків і парканів з рекламними графіті Інтернет-ресурсів зі збуту наркотиків. Як ці написи з'являються? В основному їх наносять молоді люди, користувачі цих Інтернет-ресурсів для отримання знижки на наркотики або за грошову винагороду. Треба розуміти, що нові психоактивні речовини молоддю помилково сприймаються як безпечна альтернатива традиційним наркотикам. Тому що їх збувають під виглядом легальних наркотиків, які «менш» небезпечні, навіть ніж звичайні сигарети або алкоголь. Розвиток месенджерів з можливістю шифрування даних користувачів призвів до того, що за останні декілька років роздрібний продаж наркотиків майже повністю перейшов у цифровий формат.

Кожне нове оновлення таких месенджерів ускладнює роботу правоохоронних органів за рахунок використання новітніх методів шифрування інформації та підвищення рівня анонімності учасників спілкування. Найбільш популярним месенджером серед роздрібних наркоторговців є Telegram. Для розв'язання цієї проблеми було проведено накопичен-

ня та класифікацію інформації щодо використання наркоторговцями можливостей мережі Інтернет та месенджерів, що використовуються з метою пошуку нових клієнтів та розповсюдження наркотичних засобів, а також створено відповідну аналітичну підсистему.

Реалізація цього завдання дозволить правоохоронним органам більш ефективно протидіяти правопорушенням та виконувати інші завдання, які виникають під час оперативно-службової діяльності, зокрема концентрувати увагу патрульної поліції на місцях можливого розташування так званих «кладів» – прихованих місць збереження та передачі «клієнтам» наркотичних засобів.

Нещодавно, для того щоб знизити рівень наркоторговлі в Telegram Групою фахівців та курсантів факультету № 4 (кіберполіції) Харківського національного університету внутрішніх справ під керівництвом декана факультету підполковника поліції В'ячеслава Маркова у рамках проекту «MRIYA» створено чат-бот «СтопНаркотик», призначений для блокування Інтернет-ресурсів з продажу наркотичних засобів з використанням месенджеру Telegram. З його допомогою всі користувачі месенджеру зможуть блокувати Інтернет-магазини, які продають наркотичні засоби, шляхом надсилання звернення-скарги до адміністрації Telegram з відомостями про акаунт, з якого здійснюється наркоспам.

З метою протидії збуту наркотичних засобів за допомогою мережі Інтернет та мобільних додатків зв'язку необхідний комплекс заходів щодо оптимізації законодавства з урахуванням сучасних способів здійснення організованої злочинної діяльності у цій сфері. Необхідно вдосконалювати законодавство і посилювати контроль за його дотриманням в сфері телекомунікаційних мереж і мобільних додатків.

В першу чергу, в Україні необхідно змінити процедури зі створення Інтернет-ресурсів, а саме виключити таку можливість без реєстрації достовірних персональних даних, що дозволило б правоохоронним органам ідентифікувати особи злочинців. В цілому, це дозволить виключити можливість створення анонімних сайтів, з'єднань, чатів тощо, які можуть використовуватися з метою незаконного обігу наркотиків.

Доцільно розвивати підрозділи кіберполіції із залученням фахівців найвищого рівня, для виявлення та припинення діяльності з незаконного обігу наркотиків у мережі Інтернет, аналізу поточного стану нарко-кіберзлочинності, ідентифікації осіб, причетних до незаконного обігу наркотиків з використанням мережі Інтернет, шляхом відстежен-

ня підозрілих грошових потоків і криптовалюти, а також поштових і електронних відправлень, виявлення міжнародного наркотрафіка. Крім цього, доречна імплементація міжнародного досвіду боротьби з підриву економічних основ наркозлочинності, а саме здійснення кібератак на Інтернет-ресурси, які здійснюють незаконний обіг наркотиків, арешт електронних рахунків злочинців, блокування їх серверів тощо.

Тож, варто сказати що проблема розповсюдження наркотичних речовин за допомогою Інтернету сьогодні є досить болючою у всьому світі. Для її вирішення в першу чергу потрібно переглянути законодавчу базу, та винаходити нові шляхи та методи виявлення злочинних організацій які займаються такою діяльністю. Ця проблема має міжнародний характер, тож варто розвивати зв'язки з іншими державами для її подолання.

Одержано 31.10.2019